

TIPS VOOR GEZOND

Het (ver)bouwen van een efficiënte, 'diergezonde' stal vereist aandacht, daar ben je niet met een weekend nadenken over uit. En ook als je er wel veel tijd aan besteedt, pakt het nog niet altijd uit zoals je had gehoopt. Dierenarts Frans Dirven van de Lintjeshof in Nederweert zegt ook nog weleens gezondheidsproblemen tegen te komen in varkensstallen. Maar hij heeft een paar tips.

Dierenarts Dirven bezoekt zo'n tien varkensbedrijven per week. "Dan zie je natuurlijk veel. Ik kom best veel problemen tegen in stallen; dingen functioneren niet of zijn moeilijk werkbaar." Hij raadt de varkenshouder aan om voor de (her)bouw de bouwadviseur, voerleverancier en dierenarts bij elkaar te zetten. "Het overleg moet er zijn. Iedere adviseur vertelt dan uit zijn eigen optiek wat de varkenshouder zou moeten doen. En die moet daar zelf een passende mengeling van maken." Dirven geeft zijn mening.

De ideale stal

Het grootste probleem op varkensbedrijven, zo is ook de ervaring van Dirven, is de ventilatie. Helaas heeft hij daar niet direct een oplossing voor. "Dat is maatwerk, in elke stal anders." Waar hij wél over kan adviseren, is de indeling van een bedrijf. "Leidraad daarbij is het all-in all-out-systeem en dat je diergroepen van elkaar scheidt." Het multi-site-systeem, dat in Nederland al op enkele bedrijven wordt toegepast, vindt de dierenarts dan ook een goed systeem. Als Dirven zelf een stal zou bouwen, zou hij hem indelen zoals de tekening weergeeft. "De dragende zeugen en de dekstal zijn gescheiden van de kraamstal, dus met minimaal een gang ertussen of zelfs in een apart gebouw. De kraamstal is gescheiden van de batterijen en de stal voor de vleesvarkens is daar ook weer van gescheiden." Dirven dagdroomt verder. "Stel dat ik duizend zeugen heb. Dan zou ik één man/vrouw bij de zeugenafdeling laten werken, twee mensen in de kraamstal en de batterij en één persoon bij de vleesvarkens. Voor deze mensen zou ik ieder een eigen kleur overall aanschaffen, en de verzorger van de vleesvarkens krijgt een eigen kantine." Voor een kleiner bedrijf raadt Dirven aan om de werkzaamheden bij iedere diergroep zoveel mogelijk af te werken voordat je naar een andere groep gaat. "Loop in ieder geval niet te veel over en weer. Maar verder kun je hetzelfde systeem toepassen." En hoe zou de ventilatie op Dirvens bedrijf dan zijn? De dierenarts denkt aan een ondergronds inlaatsysteem onder de ligvloer van de dragende zeugen, zodat lucht die daar wordt opgewarmd, ingezet kan worden

Frans Dirven

Het grootste probleem op varkensbedrijven is de ventilatie. Daar heeft ook Dirven niet direct een oplossing voor. "Dat is maatwerk, in elke stal anders."

Foto: Lintjeshof

BOUWEN

in de kraamstal. Verder vindt de lucht inlaat via de voergang plaats met een centrale afzuiging boven de dieren. Deze afzuiging kan per afdeling gestuurd worden; er is dan geen sprake van windinvloed.

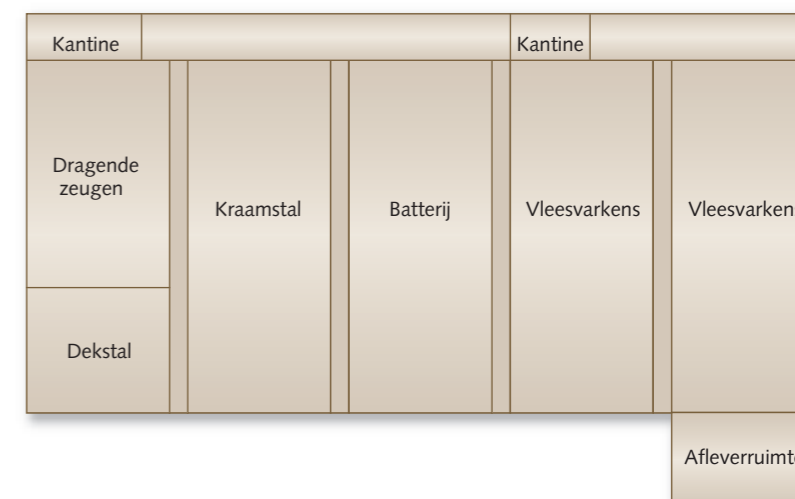
Oud of nieuw

Ook als nieuwbouw niet mogelijk is, zijn er oplossingen mogelijk voor een gezondere stal, stelt Dirven. "In oudere stallen heb je vaak te maken met tocht, versleten vloeren en versleten hokinrichtingen. Daar zijn simpele oplossingen voor; pur kan alle kieren dichten, een nieuwe vloerlaag en andere hokinrichtingen doen al heel wat." Maar als het kan, adviseert Dirven nieuwbouw. "Het beste is opnieuw beginnen. Anders komen de problemen na drie jaar toch weer terug. Bovendien zijn de technische resultaten van een goede nieuwe stal zoveel beter, dat loont altijd. En het gemak van zo'n stal maakt het werken een stuk aangenamer."

Schone werkers, maar...

"In de varkenshouderij wordt over het algemeen schoon gewerkt", vindt Dirven. Toch heeft hij wel aanmerkingen. "Bij het behandelen raad ik aan om per diergroep een naald te gebruiken. Gebruik ook zoveel mogelijk repeteespuiten, omdat je een flesje dan minder vaak hoeft aan te prikken, wat bacterieontwikkeling veroorzaakt. Gebruik ook voor ieder medicijn een eigen spuitje. En bij castratie gebruik je minstens per toom een mesje of ontsmet je die tussendoor goed met hibiced." De varkensdierenarts vindt bovendien dat de dosering van medicijnen vaak beter kan. "Als ik zeg dat een dier 50 mg moet krijgen en dat een week lang, moet dat geen 60 mg zijn, en moet dat niet na vier dagen stoppen." Tegenwoordig zijn er ook naaldloze injectiesystemen voor massabehandelingen zoals ijzerinjecties en vaccinaties. Dirven vindt die systemen nog duur, maar ziet wel dat het goed werkt en dat het voor veel minder herinfecties tussen gevaccineerde dieren zorgt. Verder zou Dirven graag bij elke afdeling een ontsmettingsbak zien. Laarzen per

Figuur 1. De verzorgers blijven in 'hun' stal en vangen daar de dieren op. Zo worden de biggen die naar de batterij gaan opgevangen door degene die verantwoordelijk is voor de batterij; deze persoon komt niet in de kraamstal om de dieren te halen en ook niet in de mesterij om de dieren daar later naartoe te brengen.

afdeling is ook een goed idee en elke dag een schone overall. Wat de dieren zelf betreft is het zaak de biggen van één zeug zoveel mogelijk bij elkaar te houden. "Als dat niet gaat, maak dan een scheiding op sexe", adviseert Dirven, "dat is handig met voeren. En selecteer daarna op gewicht." Tot slot vraagt Dirven aandacht voor een puntje op het erf. "Maak de kadaverkoeling schoon en ontsmet deze als de kadavers weg zijn. Dat is zeker iets dat de aandacht van veel varkenshouders nodig heeft." De destructiewagen zou het liefst zo ver mogelijk van het bedrijf moeten blijven.

Bouwtips

Er zijn twee belangrijke dingen waar varkenshouders uit het oogpunt van dierenwelzijn bij het bouwen rekening mee moeten houden, vindt Dirven. "Bouw ruim en zorg voor een goede drinkwaterleiding." Met ruim bouwen doelt de dierenarts op het hebben van leegstand. "Hoewel boeren moeite hebben met leegstand, zijn er drie redenen voor. De eerste reden is dat je na het schoonspuiten en ontsmetten van een afdeling,

de hokken moet laten drogen. Dieren horen in een droge, warme, schone en ontsmette afdeling te komen. En na een halve dag leegstand, is zo'n afdeling echt niet droog. Het beste is misschien wel vijf dagen drogen, maar met twee dagen ben je al een heel eind. Ook heb je ruimte nodig bij bijvoorbeeld een uitbraak van varkenspest als er een tijdelijk vervoersverbod is. En de derde reden is dat je niet over een paar jaar alweer vol zit door een gezonde groei van het aantal biggen per zeug per jaar." Houd dus ruimte voor leegstand, is het devies. En over de waterleiding zegt Dirven: "Voor de medicatie is een goede drinkwaterleiding van levensbelang. Het beste is een leiding die je per afdeling open kunt zetten en die goed is schoon te maken. Dat is heel belangrijk, anders kun je net zo goed geen medicijnen toedienen." Voor zijn eigen bedrijf zou Dirven het wel weten; daar zou hij een waterleiding én een medicijnleiding laten leggen. <